

KRONIKA

IZ ODMEVOV NA ZLOBČEVO
ZBIRKO V ITALIJI

Književnost

Vse kaže, da je bila tudi druga knjiga Zlobčeve poezije v italijanskem prevodu zelo lepo sprejeta (za prvo, Vračanja na Kras, je prejel leta 1984 mednarodno nagrado Città dello Stretto). Tokrat je Arnaldo Bressan prevedel zadnjo pesniško zbirko C. Zlobca, ki ima v slovensčini preprost naslov *Nove pesmi*, v prevodu pa *Vicinanze* (Bližine, po eni od pesmi v zbirki). Zbirka je izšla sicer že lani, vendar ocene še zmerom izhajajo in so vse po vrsti izredno afirmativne. Messaggero Veneto je Zlobcu posvetil kar dva prispevka, v enem ga skuša predstaviti kot vsestransko osebnost, v drugem pa je ponatisnil dobršen del spremne besede, ki jo je italijanski kritik, literarni zgodovinar in pisatelj Giacinto Spagnoletti napisal prav za zbirko *Vicinanze* in v kateri uvršča Zlobčevo poezijo ob ime- na, kot so Neruda, Ungaretti, Quasimodo. V sklepnih besedi, v zadnjem odstavku tega eseja beremo: »... Kot vidimo, sta narava in ljubezen tisto, kar se v Zlobčevi poeziji sklene v krog tišine v nas, valujoči senci nenehno se vrtečega kolesa časa. Samo v človeku, ki ni izgubil svojih korenin, dobiva ta hrepenenja polna zasidranost podobo usode. In njegov glas se umiri, ni več plen nemira. To je tretja tema, ki nam jo prinaša Zlobčeva poezija: puščava lažne komunikativnosti, v kateri se nenehno premetavamo, nesposobni verjeti v tišino brez spomina, ki je naša skrita poezija. Na tej točki je Zlobčeva lirika zmerom poudarjala vrednost besede. V Zlobcu se vztrajno oglašajo ungarettijevske sanje, kot jih poznamo iz *Občutka časa*: da je človek človek, dokler ima besedo. Besedo, ki je tudi usmiljenje v odnosu do človeške usode. Tej metafizični paradigmi se približuje

ena najbolj silovitih pesmi v *Bližinah*: »Vse je tvoja prst, beseda«. V tej in drugih pesmih (Puščava v nas, Osamljeni Orfeji), ki ta smisel še razširjajo, dobiva pesem v literarnem prostoru tisto opravičilo, ki gre prek okvirov dialoga, kot ga razumemo na njegovi nižji ravni, in se zarisuje v razsežnost mitičnega. V iskanju tega cilja pripisuje Zlobec besedi najrazličnejše pomene, toda zmerom skladno z izvorno držo označevanja, ljubezni.«

V spremni besedi k zbirki je G. Spagnoletti naslovil svoj esej *Avtentičnost Zlobčeve besede*, v Messaggeru Venetu ga lahko prebiramo pod naslovom *Pod znamenjem svobode*, uredništvo pa je še dodalo nadnaslov: Ciril Zlobec, veliki slovenski pesnik.

V Cremoni je začela letos izhajati nova literarna revija s težko prevedljivim naslovom *Si scrivo* (Pisanje), ki vsaj polovico gradiva namenja tujim avtorjem, praviloma tistim, ki se pojavljajo v Italiji. V drugi številki sta taka osrednja tuja avtorja, ob panorami sodobne španske poezije, Romun Marin Sorescu in Ciril Zlobec. Znani italijanski pesnik, pisatelj in dramatik Fabio Doplicher, objavlja svojo recenzijo o Zlobčevi zbirki *Bližine*, ki jo je pred tem že imel na rimskem radiu, dopolnjuje pa jo še s ciklom treh pesmi, Triptih o ljubezni, napisanem po zbirki, prav tako v prevodu Arnalda Bressana. »... *Bližine*,« piše Doplicher, »so sintetična antologija, v kateri so zbrane nekatere temeljne teme, najbolj v ospredju pa je odnos do narave, kraška pokrajina Cirila Zlobca, pesnika zemlje, ideje o trajanju in rodnosti vsega, pa naj bo to ljubezen ali družina ali poezija. V tem mitičnem materializmu z močnimi prvinami duhovnosti (moglo bi zveneti kot nasprotje, vendar to ni) razkriva pesnik neko kmetsko epiko najplemenitejšega izvora, njegova govornica je umirjena,

polna resnične modrosti, ki je hkrati misel in pesem, ko bliski osvetljujejo skalnato pokrajino. »Tvoj dom, beseda, je med vsem in ničem,« pravi Zlobec in s tem vrača besedi, v laičnem duhu, prvine svetega; toda ni poimenovanje tisto, kar v njegovi poeziji sproža besede: besede so pri njem zraščene s stvarmi, s koreninami predirajo v sleherni razpoko kot grmičevje na Krasu. V takšno pokrajino postavlja labirint naše kulture in oživlja mit – Orfej, Sizif, Tantal – kot spoznavno možnost, v poeziji, ki spreminja elemente v znamenja naše usode . . .

Tudi La Battana (št. 83), ki izhaja sicer na Reki, vendar ima večino bralcev v Italiji, je z veliko simpatijo recenzirala Zlobčeve *Bližine*. Recenzent *st* (urednik Sergio Turconi?) razmišlja med drugim: »... In vendar, kljub raznolikosti motivov, na katere se ti verzi opirajo ali v njih najdejo svoj neposredni navdih, je očiten veliki skupni imenovalec, ki jih povezuje in je podlaga vsej Zlobčevi poeziji: ta povezovalni element je nenehna navzočnost pozitivnega odnosa do življenja. Ta izraz ali definicija se utegne zdeti (in morda tudi je) banalen, toda v Zlobčevih verzih se ta občutek uteleša skozi najbolj intimne in skrivne meandre, ki so vzvišeni in kultivirani, vendar hkrati tudi eksistencialno prvinski in pomenijo pričevanje, ki je hkrati osebno in splošno in za bralca pretresljivo. Pa naj pesnik govori o svojem odnosu do narave (to velja še posebej za cikel *Tiha pesem*) ali o čustvenem svetu (*Nomada ljubezni* in *Iz roda v rod*) ali ko nas pesnik popelje v skrivno sfero pesniškega drgeta (*Resbeseda*) ali v svet velike kulturne dediščine (univerzalni mitologemi, ki so osnova najboljše najbližjemu ciklu v zbirki, *V labirintu*) ali ko v nemiru dvoma preizkuša najgloblji smisel eksistence (zares lepe pesmi v ciklu *Smer vrnitve*), Zlobec ostaja zmerom globoko vezan na pozitivno vrednoto življenja, čeprav sprejema vse njegove travme, vso njegovo trpkost, odtujenost, težave in nezanesljive osvojitve, ločitve, tišine, neizogibne puščave . . . To je tisto pozitivno čustvo (ki nima nič skupnega

z mračnim in predpisanim optimizmom), ko se v »sintezi življenja«, kot jo ponuja Zlobec, »narava in ljubezen strneta v krog« (Spagnoletti), tudi če »Zdaj vse manj smo scela, zmerom bolj razpolovljeni« (*Kratek čas kentavri*), ali »Zdaj že izgubili smo spomin, od kdaj puščoba v nas« (*Puščava v nas*). Če me poklicna kritiška deformacija ne vara, bi dejal, da je v nekaterih drzah bolečega stoicizma ob odtujevalnih trenutkih življenja v teh Zlobčevih poezijah mogoče odkriti pozicijo, ki je skladna s prvim Montalejem, ki ga je Zlobec s tolikšno ljubeznijo in uspehom prevajal, vendar je hkrati tudi zelo veliko drugačnosti, ne samo v tonu in izrazu pesmi kot take, temveč tudi in predvsem v tem, v svojem bistvu pozitivnem smislu eksistence, v katerem upanja in razočaranja najdejo svojo sintezo v zadnjih verzih soneta, s katerimi se (naključno?) končuje zbirka: »Je to plačilo za vse muke, / kazni za svetle sanje, ki ves čas stoje / jih sanjamo vsi skupaj in vsak zase? / Vso pot iz roda v rod, od dne do dne / vsi skupaj in vsak zase. Za vse čase«

Vsi kritiki in recenzenti, ki so v italijanskem tisku ocenjevali *Bližine*, niso pozabili omeniti odličnega prevoda Arnalda Bressana. Tako tudi v La Battani: »Brezrezervna pohvala gre prevajalcu, Arnaldu Bressanu, ki je bleščeče prepesnil poezijo Cirila Zlobca (daleč torej od tistega »prevajalskega jezika«, nad katerim se je pritoževal Vittorini), prav zaradi takšnega prevoda se moramo, ko prebiramo to zbirko, z začudenjem spopasti z mislijo, ki se nam vsiljuje, da izvorni jezik teh verzov vendarle ni italijanščina.

V. S.

JEZIKOVNO VEČPOMENSKO PESNIŠTVO

/Joja Ricov: *T/r/ajna pajčevina m/r/aka*; Zagreb 1987./

Malo je danes pesnikov, ki svojo »obrambo« in »hrano« iščejo v pesništvu. Joja Ricov odpira svojo najnovejšo pesniško zbirko *T/r/ajna pajčevina m/r/aka*